

COMMISSIE BEHEER EN VERKEER

griffier van de raadscommissie
martijn.kest@griffie.groningen.nl
tel 050-367 7726

VERGADERSTUK

vergaderdatum: 13 december 2006

onderwerp: Voortgangsrapportage ecologisch beheer bij Stadsbeheer 2006

Aan de raad,

Inleiding

Voor u ligt een beschrijving van de voortgang van het ecologisch beheer door onze gemeente. Dit ecologisch beheer vindt zijn oorsprong in de beleidsnota 'De Levende Stad' en is belangrijk thema in ons collegeprogramma 2006-2010 "Samen, Sterk en Duurzaam".

Belangrijk onderdeel van de voorliggende voortgangsbeschrijving is de vastgestelde Stedelijke Ecologische Structuur (SES). Deze ecologische structuur geeft aan welke gebieden ecologisch waardevol zijn, welke ecologische verbindingen er zijn en welke knelpunten zich voordoen. Deze SES kaart wordt elke twee jaar geactualiseerd en door uw Raad vastgesteld. Een groot deel van het ecologisch groen is in beheer bij de vakdirectie Stadsbeheer

Doelstellingen

Concrete doelstellingen op het gebied van ecologie staan vermeld in het milieubeleidsplan 2006. Hierin zijn de volgende 'beheer gerelateerde' doelstellingen genoemd:

1. het vaststellen van vijf ecologische beheerplannen.

Ondertekening directeur(en)

Paraaf

**Da-
tum**

Paraaf

**Da-
tum**

Paraaf

**Da-
tum**

Voorstel voor agendering (directiesecretaris) conform

discussie

B en W besluit

Besluit

Datum

Nummer

gemeentesecretaris

Paraaf Datum

conform discussie

Datum

burgemeester

Paraaf Datum

wethouder(
s)

Paraaf Datum

Raadsvoorstel Datum

**Num-
mer**

Afgehandeld en naar archief

Paraaf Datum

Classificatien
r.

2. het uitbreiden en/of verbeteren van het ecologisch beheer tot in totaal 485 hectare (=57%) van de stedelijke ecologische structuur.
3. uitwerken van het doelsoortenbeleid voor de stedelijke ecologische structuur.

Ad 1. Deze doelstelling was gebaseerd op het principe dat voor elk SES gebied een ecologisch beheerplan noodzakelijk zou zijn. Inmiddels is (mede) door het doelsoortenbeleid duidelijk geworden dat het verstandiger is om voor bepaalde samenhangende onderdelen (deelgebieden) van de SES een ecologisch beheerplan te schrijven. Een dergelijk ecologisch beheerplan bevat meerdere SES gebieden. Er is inmiddels een ecologisch beheerplan voor het deelgebied Hondsrug Noord. Dit beheerplan bevat een zestal SES gebieden te weten; het Sterrebos, park Groenenstein, het Helperdiep, het Papiermolengebied, de Zuiderbegraafplaats, de Helperzoom (het noordelijk gedeelte) en het Rabenhauptterrein. Het beheerplan is ter inzage gelegd.

Ad 2. Op dit moment wordt circa 462 hectare openbaar groen op een ecologische wijze onderhouden. Dit is ongeveer 55% van de totale SES. Van deze oppervlakte openbaar groen is circa 210 hectare in eigendom én beheer van derden, waarbij Natuurmonumenten het leeuwendeel (174 hectare) voor haar rekening neemt.

Ad 3. Het doelsoortenbeleid wordt gefaseerd ter besluitvorming aan uw raad aangeboden. Afgelopen januari is het doelsoortenbeleid voor het deelgebied Zuid vastgesteld. Naar verwachting zal deelgebied West in november ter besluitvorming worden aangeboden. In het voorjaar van 2007 zal deelgebied Noord volgen.

Ecologisch beheer is vaak maatwerk

Om de poelen in het Roegebos op een zo zorgvuldig mogelijk wijze te schonen zal komend najaar een speciaal amfibievoertuig worden ingezet. Daarnaast zullen, in samenwerking met Landschapsbeheer Groningen, de poelen langs de Paddepoelsterweg worden geschoond.

Het ecologisch maai-beheer is verder geconcretiseerd. Tegenwoordig worden voor dit maaiwerk specialistische aannemers ingezet. Deze aannemers beschikken over een op ecologisch maai-beheer afgestemd machinepark. Daarnaast is ecologische kennis bij deze aannemers in ruime mate aanwezig. Er is onderscheid gemaakt in drie vormen van ecologisch maai-beheer.

1. Ecologische bermen die geschikt zijn om grootschalig (met grote machines) gemaaid te worden. Het gaat hierbij om bermen waarin weinig soorten planten staan maar wel een belangrijk verbindende functie hebben. Grootschalig beheer werkt kostenbesparend, maar tast de ecologische waarden niet of nauwelijks aan. Voorbeelden hiervan zijn de kanaaltaluds langs het Reitdiep en het Noord Willemskanaal.
2. Daarnaast zijn er bermen en graslanden die juist kleinschaliger gemaaid worden. Hierdoor kan veel gericht op plantensoorten gestuurd worden. Een goed voorbeeld hiervan is het patroonbeheer zoals onder ander wordt toegepast aan de Vestdijklaan en het Reitdiep (zie ook natuurbouwprojecten).
3. In 2007 zal een proef worden gestart met een nieuwe vorm van bermbeheer doormiddel van begrazing door schapen. Ook dit is een kleinschalige vorm van begrazing die een positieve invloed op de soortenrijkdom heeft.

Natuurbouwprojecten

Niet alleen de omvang van de Stedelijke Ecologische Structuur, SES, is van belang. Ook de ecologische kwaliteit van een bepaald gebied is van belang. Stadsbeheer heeft door een aantal natuurbouwprojecten de kwaliteit van een aantal SES gebieden substantieel verhoogd. De onderstaande natuurbouwprojecten zijn projecten die de SES versterken. Daarnaast is er een aantal (kleinere) projecten, die de natuur buiten de SES zullen verbeteren.

Intensivering beheer Sterrebos

Als gevolg van de gekozen variant voor de nieuwbouw van het IBG op de Kemkensberg is extra ecologische inzet noodzakelijk om de negatieve effecten op het aangrenzende bos zoveel mogelijk te compenseren.

Het ecologisch beheerplan Hondsrug-Noord zal gedeeltelijk moeten worden herzien en uitgebreid met een pakket natuurontwikkelingmaatregelen in de omgeving en specifiek beheer ter bescherming van de oude bomen in het Sterrebos. De uitvoering daarvan zal op zeer korte termijn moeten starten om het gewenste effect te kunnen hebben. De kosten zullen voor een deel voor de gemeente zijn en binnen de planexploitatie gevonden moeten worden.

Omvormen Reitdiep "Hooilandjes"

Een aantal hooilandjes, gelegen ten oosten van het Reitdiep nabij het Zernikecomplex, zijn omgevormd. De hooilandjes zijn op verschillende wijzen ingericht. Van noord naar zuid zijn de volgende verschillen in de percelen te onderscheiden:

1. een akker waarin akkerkruiden zijn ingezaaid. Door jaarlijks de akkers te ploegen blijft de nu aangebrachte soortenrijkdom gecontinueerd.
2. een poel, waar bij de aanleg kruiden zijn ingezaaid en bovendien een aantal planten zijn aangeplant.
3. bij de overige percelen wordt "patronen"-beheer ingevoerd, dat de bloemenrijkdom moet vergroten en bovendien fraai oogt.

Vanwege de recreatieve functie van het fietspad langs deze hooilandjes zullen recreanten worden geïnformeerd door een nog te plaatsen infopaneel.

Aanplant oeverplanten langs Reitdiepoevers

Op verzoek én in samenwerking met bewoners worden in het najaar 2006 langs de oevers oeverplanten aangeplant om de afkalving van deze oever te verminderen. Het gaat hierbij om de oevers langs de nieuwe dijk ten westen van het Reitdiep bij de wijk Reitdiep.

Bermen & oevers Drielanden

Afgelopen voorjaar zijn er raadvragen gesteld over het onderhoud van de watergangen in de wijk Drielanden. Deze vragen hadden betrekking op het (te vroege) maaimoment van het riet. Vanwege het ontbreken van het doelsoortenbeleid voor dit gebied is afgesproken dat vooruitlopend op het doelsoortenbeleid voor deelgebied Noord, waar Drielanden ook deel van uit maakt, een pragmatisch ecologisch beheerplan gemaakt zal worden dat in het najaar aan de bewoners wordt gepresenteerd. Dit beheerplan zal bestaan uit een beheerkaart met maatregelpakket. In dit pakket staat welke werkzaamheden waar plaatsvinden. Inmiddels is dit beheerplan in concept gereed. Binnenkort zal dit beheerplan aan de bewoners gepresenteerd worden.

Naast deze beheerplan perikelen zijn samen met de bewoners, tijdens de actie Lentekriebels, eerste kruiden ingezaaid. In het najaar zijn nog meer bloemrijke kruiden ingezaaid.

Versterken ecologische waarde Vestdijklaan

Door verschillende ingrepen wordt de bloemenrijkdom en de ecologisch kwaliteit van de geluidswal de Wijert versterkt. Het gaat hierbij om kleinschalige grondbewerking met paard en ploeg, het aanplanten en inzaaien van bloeiende- en ecologisch waardevolle planten. Aansluitend op deze omvorming zal door (kleinschalig) patronenbeheer worden geprobeerd de ecologisch kwaliteit verder te vergroten.

Omvorming gazonberm Helperzoom

Dit natuurbouwproject wordt gefaseerd (één kilometer lengte en 7 meter breed) omgevormd tot een ecologisch waardevolle bloemrijke verbindingzone. In het voorjaar 2006 is het eerste deel van het gazon (500 meter) omgevormd. In het najaar 2006 of in het voorjaar 2007 zal het resterende deel worden omgevormd.

Omvorming bosplantsoen Hoornse Schans

Bij deze aanpassing aan het bijna 500 meter lange dijklichaam Hoornse Schans, nabij de Piccardthofplas, is het oppervlak ecologisch grasland uitgebreid. Daarnaast is op één van de taluds het sierplantsoen omgevormd tot een talud met bloemrijk grasland en besdragende inheemse struiken.

Versterken ecologische kwaliteit Boterdiepstrook

Door aanleg van een bospoel, het zaaien van een kruidenmengsel in het bestaande ecologische grasland en het grootschalig verwerken van snoeihout tot rillen afgelopen voorjaar is de ecologische kwaliteit verhoogd. Daarnaast zal in het najaar 2006 broedgelegenheid voor de ijsvogel in de vorm twee ijsvogelwanden worden gerealiseerd. Al deze maatregelen zijn aan de hand van het ecologisch beheerplan Boterdiepstrook genomen.

Vleermuiskastenproject

Op 17 locaties in de stad zijn in het totaal bijna 250 vleermuiskasten opgehangen, die vervolgens jaarlijks zullen worden gemonitord. Dit is een uniek project, omdat nergens in Nederland zoveel kasten in het stedelijk gebied zijn opgehangen.

Kleine projecten buiten de SES

In samenwerking met stichting 'Nationale Proeftuin' is een deel van het gazon aan de Rosensteinlaan voornamelijk voor één jaar omgevormd tot een bloemenweide. Mogelijk krijgt deze actie in 2007 vervolg.

Nabij het kunstwerk 'Casco' in de wijk Zuid zijn in het najaar 2006 delen van het gazon omgevormd tot bloemenweide. Langs de Grutto en Zwaan zijn op verzoek van een aantal bewoners van de daar gelegen flats delen van het gazon omgevormd tot bloemenweide. Verder zal door een aangepast (kleinschalig) beheer de ecologische waarde rond deze flats verder toenemen.

In het najaar van 2006 zijn op verzoek van bewoners twee floatlands (drijvende vloten) in het Helperdiep geplaatst. Verder zullen, in overleg met de gierzwaluwwerkgroep, op diverse plaatsen in de stad nestkasten worden opgehangen voor de bedreigde gierzwaluw.

Doelsoortenbeleid

Wij zijn op dit moment hard bezig om voor de gehele stad het doelsoortenbeleid te formuleren. Het doelsoortenbeleid is noodzakelijk om de ecologische beheerplannen van een goede doelstelling te voorzien. Het beleid geeft invulling aan de noodzakelijke concretisering van de SES. Op basis daarvan kunnen ecologisch beheerplannen worden geschreven, waarin beheermaatregelen worden uitgewerkt, die noodzakelijk zijn om de natuurlijke omgeving van de doelsoort te realiseren. Zo wordt ook voor derden duidelijk welke ecologische kwaliteit voor het beschreven gebied wordt nagestreefd en hoe de monitoring van het gevoerde beheer geregeld is.

In uw Raadvergadering van 17 januari 2006 zijn de algemene uitgangspunten van het doelsoortenbeleid evenals een uitwerking voor deelgebied Zuid vastgesteld. Dit najaar zal een uitwerking van het doelsoortenbeleid voor deelgebied West (inclusief het Stadspark) ter besluitvorming worden aangeboden. In het voorjaar van 2007 zal vervolgens deelgebied Noord volgen. Deelgebied Oost omvat vooral Meerstad. Doordat nog niet bekend is hoe dit Meerstad eruit gaat zien, wordt het formuleren van het doelsoortenbeleid voor deelgebied Oost uitgesteld tot het moment dat hierover meer duidelijk is.

Actualisatie kaart

De kaart van de Stedelijke Ecologische Structuur (SES) is een belangrijk instrument bij de realisering van het stadsecologisch beleid. De eerste versie van de kaart is door uw Raad geaccordeerd in 1994 bij de vaststelling van de Beleidsnota De Levende Stad. Daarna zijn er actualiseringen van de kaart geweest in 1999 en 2003. De aanpassingen van de kaart betreffen mutaties door realisering van ecologische gebieden en verbindingen, groeiend inzicht op basis van inventarisaties en onderzoek, maar ook andere 'autonome' processen als verwijderen van (groen)structuren, nieuwe aanleg en realisering van de bescherming met bestemmingsplannen.

De kaart kan gezien worden als randvoorwaardelijk voor de planvorming; de ecologische structuur heeft een beschermde status op basis van de door uw Raad vastgestelde kaart. Dit geeft in het ontwerp- en planproces vooral duidelijkheid. Er ligt een kwaliteit op het betreffende gebied (of de wens om die daar te realiseren), waarmee rekening gehouden moet worden. De noodzaak tot behoud van leefomgevingkwaliteit bij de verdichting van de bestaande stad, zoals die wordt nagestreefd in de structuurplandiscussie, het streven

in dat kader naar een goed functionerende stadsecologie, maar in veel gevallen ook de uitvoering van de Flora- en Faunawet zijn daarvoor de inhoudelijke argumenten. In het Collegeprogram is de realisering van de gehele SES-structuur als doel gesteld.

Vaak kunnen ecologische kwaliteiten juist ontwikkeld worden dankzij een uitgekiend ontwerp en inrichting van een plan. Door een vroegtijdige inbreng van de ecologische kansen in het planproces kan dan een grote kwalitatieve meerwaarde worden gerealiseerd. Wanneer op een locatie onderdelen van de SES voorkomen, betekent dat ook niet, dat er sprake is van een 'onaantastbare' situatie. Aanpassingen en compensatie zijn mogelijk via het planproces en deze kunnen dan bij een volgend actualisatie van de SES-kaart worden gelegitimeerd. Daarom is het wel van belang, dat de SES ook in de bestemmingsplannen vastgelegd wordt, zodat de toekomstwaarde van die kwaliteit ook is verzekerd.

Gebleden is, dat de SES-kaart ook duidelijkheid geeft bij discussies en bezwaren rond de planvorming. Op basis van de kaart kan immers helder worden aangegeven, hoe er met de ecologie in het betreffende plan wordt omgegaan. Daarmee zijn ook al procedures voorkomen.

Ten opzichte van 2003 is deze kaart gewijzigd op de volgende onderdelen:

1. Bermen + slibdepot langs Aduarderdiep; ecologisch waardevol naar te ontwikkelen ecologisch gebied; stond foutief op de kaart;
2. Verbindingszone de Held 3 verplaatst, aangepast aan het nieuwe plan voor de Held 3;
3. Zernike; strook langs Paddepoelsterweg verwijderd, compensatie met het paddenbosje op het Zernike; oppervlakte blijft hetzelfde; groen tussen paddenbosje en Crematoriumlaan stond ten onrechte op de kaart;
4. Eelderbaan, het water wordt toegevoegd als ecologisch water;
5. Knelpunten (noord-zuid)A7 tussen Vrijheidsplein en Hoogkerk verwijderd, er zijn faunapassages aangelegd waardoor de knelpunten zijn opgelost;
6. A7 ter hoogte van het Stadspark; verbindingszone oost-west van de kaart verwijderd, vanwege Langmanmaatregelen geen groen meer aanwezig;
7. Peizerhove; toegevoegd als te ontwikkelen ecologisch gebied;
8. Park Selwerd, sportveld Astrea stond ten onrechte op de SES kaart als ecologisch waardevol groen;
9. Klaas de Wit park (van Starkenborgh) toegevoegd als ecologisch waardevol groen;
10. Beneluxweg (ter hoogte van Beijum), groenstroken toegevoegd als ecologisch waardevol groen;
11. Beneluxweg, knelpunt tussen Lewenborg en Ulgersmaborg toegevoegd;
12. Groene long Beijum; toegevoegd als te ontwikkelen ecologisch gebied;
13. Zuidwending Beijum; toegevoegd als ecologische verbinding;
14. Le Roy gebied, zwembadlocatie van de SES kaart verwijderd;
15. Sportvelden Lewenborg, ten onrechte als ecologisch waardevol groen aangemerkt;
16. Pop Dijkemaweg verbindingszone verplaatst vanwege betere mogelijkheden langs Stadsweg;
17. Hooghoudstraat toegevoegd als verbindingszone, faunapassages aangelegd;
18. Winschoterdiep; gedeelte ecologisch groen van kaart verwijderd (van Simmerenlocatie);
19. Bremenweg, toegevoegd als te ontwikkelen ecologische verbinding;
20. Gideonweg; ecologische verbinding verplaatst naar het noorden vanwege betere mogelijkheden langs het water;
21. Helpermaar; ecologisch waardevol groen van de kaart verwijderd vanwege bouwontwikkelingen;
22. Hoornse diep; verbindingszone in noordelijke richting uitgebreid;
23. Bornholmstraat; te ontwikkelen ecologische verbindingszone veranderd in ecologische verbindingszone;
24. Sontweg; te ontwikkelen verbindingszone van de kaart verwijderd: geen noodzakelijke verbinding;
25. Julianaplein; gedeelte van het ecologisch waardevol groen van de kaart verwijderd vanwege Langmanmaatregelen.

Op grond van het bovenstaande stellen wij u voor te besluiten:

De geactualiseerde SES kaart vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van Groningen,

De burgemeester,

De secretaris,